

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2019.gada 11.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese E.Apīne,

piedaloties pieteicēja nodibinājuma „Latvijas Dabas fonds” pilnvarotajam pārstāvim/pers. A/
 atbildētāja pusē pieaicinātās iestādes Valsts meža dienesta pārstāvjiem Inetei Počai un Andrim Ziemeļim,
 trešajai personai /pers. B/
 trešās personas SIA "FRAGARIA" pilnvarotajam pārstāvim/pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu nodibinājuma „Latvijas Dabas fonds” pieteikumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru
 tiku noteikts mikroliegums 5,87 ha platībā un buferzona 67,24 ha platībā mazā ērgļa ligzdošanas vietas aizsardzībai ar Valsts meža dienesta
 Ziemeļkurzemes virsmēžniecības 2018.gada 18.aprīļa lēmumā Nr.VM9.7-4/220 paredzētajiem nosacījumiem un lēmumā norādītajā teritorijā.

Aprakstošā daļa

[1] Izskatot pieteicēja nodibinājuma „Latvijas Dabas fonds” īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikumu, ar Valsts meža
 dienesta Ziemeļkurzemes virsmēžniecības 2018.gada 18.aprīļa lēmumu Nr.VM9.7-4/220 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) (*lietas 1.sējuma 11.-*
 15.lapa) noteikts izveidot mikroliegumu Nr.20011013-86043 īpaši aizsargājama putnu sugai mazais ērglis 5,87 ha platībā nekustamajā īpašumā
 /Nosaukums/, nosakot pienākumu ap mazā ērgļa ligzdu, kas atrodas īpašumā /Nosaukums/, /adrese/, saglabāt koku rindu un pamežu.

Izskatot trešās personas /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu, ar Valsts meža dienesta (turpmāk – VMD vai atbildētājs) 2018.gada 18.jūnija lēmumu
 Nr.VMD1-20/640 (turpmāk – Lēmums) (*lietas 1.sējuma 8.-9.lapa*) nolēms atcelt Sākotnējo lēmumu.

[2] Pieteikumā tiesai pieteicējs Lēmumam nepiekrīt, norādot, ka mikrolieguma un buferzonas neveidošana mazā ērgļa aizsardzībai konkrētajā
 gadījumā ir pretrunā ar Satversmes 115.pantu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 30.novembra direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu
 aizsardzību (turpmāk – Direktīva) 4.panta pirmo un ceturto punktu, Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7.pantu, Mikroliegumu noteikumu 4.punktu, kā
 arī ilgtspējīgas attīstības principu, līdz ar to nav pieļaujama.

Mikrolieguma (5,87 ha) un buferzonas (67,24 ha) izveidošana īpašumā neradītu nesamērīgu īpašnieka īpašuma tiesību ierobežojumu. Konkrētajā
 gadījumā mikroliegums ierosināts un ar Sākotnējo lēmumu noteikts gandrīz minimālajā apmērā. Ierobežojums ir samērīgs, ņemot vērā sabiedrības
 vispārējās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē.

Nav pamata secināt, ka mikrolieguma izveides rezultātā īpašniekam tiktu noteikti nesamērīgi saimnieciskās darbības ierobežojumi, jo Mikroliegumu
 noteikumu 42.punkts nodrošina zemes īpašniekam mikrolieguma teritorijā daļējas saimnieciskās darbības veikšanas iespējas. Turklāt, lielākā daļa no
 īpašuma meža zemes platības nav iekļauta mikroliegumā un tajā īpašniekam saglabājas tiesības veikt mežsaimniecisko darbību, bet mikrolieguma
 buferzonā mežsaimnieciskā darbība ir atļauta, ievērojot miera periodu putnu ligzdošanas laikā. Tāpat mikrolieguma izveides gadījumā īpašniekam ir
 tiesības saņemt ikgadēju kompensāciju.

Lēmumā nav vērtēts samērīgums. Lēmuma pamatā nedrīkst būt tik vispārīgi un nekonkrēti argumenti kā atsauces uz īpašnieka ekonomisko interešu
 aizsardzību un meža īpašnieku kopējo nepatiku pret mikroliegumu veidošanu. Dabas aizsardzības sistēma nevarētu funkcionēt, ja katrā gadījumā, kad
 meža īpašnieks nevēlas saimnieciskās darbības ierobežojumus, iebildumu dēļ mikroliegumi netiktu noteikti. Konkrētajā gadījumā mikrolieguma veidošana
 mazā ērgļa aizsardzībai ir noteikta ar likumu un tai ir leģitīms mērķis.

Valsts meža dienesta secinājumi par mazā ērgļa apdraudētību un aizsardzības nepieciešamību, kā arī piedāvātais risinājums ligzdu apkārtnes
 apsaimniekošanai ir nekorekti. Likumdevējs nešaubīgi ir atzinis mazo ērgli par īpaši aizsargājamu putnu sugu un noteicis konkrētu mehānismu tās
 aizsardzībai. Ņemot vērā sugas skaita samazināšanos nesenā pagātnē, ligzdošanas seknju samazināšanos pēdējos gados, kā arī ligzdošanas un barošanās
 biotopu apsaimniekošanas intensifikāciju, suga ir uzskatāma par potenciāli apdraudētu un līdz ar to tās dzīvotņu aizsardzības pasākumi ir aktuāli, ņemot
 vērā arī Latvijas kā sugas populācijas kodolteritorijas ievērojamo nozīmi mazo ērgļu populācijas globālā saglabāšanā. Tāpat privātos mežos atrodas 58
 % jaunu ligzdu, kam nav nodrošināta aizsardzība ar mikroliegumiem, līdz ar to sugas ligzdošanas atradņu aizsardzības nodrošināšanai privātos mežos ir
 kritiski svarīga nozīme. Lēmumā sniegtais ieteikums saglabāt koku rindu 20 metru attālumā no ligzdas, un veikt saimniecisko darbību laikā ārpus
 ligzdošanas sezonas, faktiski nozīmē dot atļauju ligzdošanas vietas iznīcināšanai, jo mazajam ērglim nav raksturīga ligzdošana cirmās atstātos kokos vai
 nelielās grupās. Šāds ieteikums nav pamatots ar zinātnisku pētījumu datiem, un ir uzskatāms par sugas aizsardzībai nepiemērotu. Mazie ērgļi ligzdo
 galvenokārt ciršanas vecumu sasniegušās audzēs (72,57 % visu ligzdu), līdz ar to saimnieciskās darbības ierobežošana ligzdu apkārtnē ir uzskatāma par
 vienīgo iespējamo variantu ligzdošanas atradņu saglabāšanā. Tāpat sugas ligzdošanas bioloģijas pētījumos ir noskaidrots, ka ērgļi vienas un tās pašas
 ligzdas vai konkrēto rajonu apdzīvo daudzus gadus, neatkarīgi no ligzdojošo pieaugušo putnu izcelsmes, kas apstiprina teritorijas aizsardzības lietderību.

[3] 2018.gada 21.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts trešās personas paskaidrojums (*lietas 1.sējuma 42.-46.lapa*), kurā pieteikums tiek uzskatīts par nepamatotu.

Pretrīji pieteicēja norādītajam Lēmumā VMD nav apšaubījis likumdevēja noteikto mazā ērgļa aizsardzības nepieciešamību un ir noteicis leģitīmus aizsargājamās dzīvotnes aizsardzības pasākumus.

Spēkā esošais normatīvais regulējums nenosaka par pienākumu valsts institūcijām veidot mikroliegumus aizsargājamo putnu ligzdas atrašanās vietā, bet pieļauj, ka izvērtējot konkrētus apstākļus un intereses, mikroliegums var tikt veidots.

Neveidojot mikroliegumu un veicot mežizstrādi 9.nogabalā atbilstoši normatīvo aktu prasībām, faktiski ap mazā ērgļa ligzdu paliek 3,5 ha pieauguša meža, jo nogabals piekļaujas citam pieauguša meža nogabalam (12.nogabals) ar platību 2,6 ha.

Pieteikumā nepamatoti apgalvots, ka konkrētajā gadījumā mikrolieguma veidošana mazā ērgļa aizsardzībai ir noteikta ar likumu un mikrolieguma noteikšanai ir leģitīms mērķis, jo šāda likuma (konkrētam gadījumam) nav. Ir jāņem vērā, ka Latvijā nav efektīvi izmantojami naftas, gāzes, dzelzsrūdas resursi, un valsts galvenais resurss ir zeme un mežs, kas produktīvi jāizmanto lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanai.

Pretrīji pieteicēja norādēm Lēmumā vērtēts ne vien pasākuma samērīgums, bet izdarīti arī lietderības apsvērumi, kas sevī ietver samērīguma principu saistībā ar citiem vispārējiem tiesību principiem un apstākļiem.

Atsauces uz īpašnieka tiesībām uz ikgadēju kompensāciju saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa noteikumiem Nr.171 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014 – 2020.gada plānošanas periodā” pieteikumā ir nepamatotas, jo mikroliegums konkrētajā meža teritorijā nav *Natura 2000* meža teritorija.

Kompensācijas piešķiršanas mehānisms un apmērs nav vērtējams viennozīmīgi un pēc būtības neatbilst vienlīdzības principam. Meža īpašniekiem, kuru īpašumā tiek noteikts mikroliegums un mežaudzes vecums mikrolieguma teritorijā ir no 20-40 gadiem, mikroliegums nerada materiālus zaudējumus un no materiālā aspekta ir izdevīgs. Meža īpašniekiem, kuru īpašumā tiek noteikts mikroliegums un mežaudzes vecums mikrolieguma teritorijā ir no 40 gadiem līdz mežaudzes ciršanas vecuma sasniegšanai, pēc būtības ir aizliegtas meža kopšanas cirtes, kas rada zaudējumus meža īpašniekam un kaitējumu meža videi, jo, neveicot kopšanas cirtes, pilnvērtīgs mežs neizaug. Meža īpašniekiem, kuru īpašumā tiek noteikts mikroliegums un mežaudze mikrolieguma teritorijā ir sasniegusi ciršanas vecumu, sakarā ar jebkādas saimnieciskās darbības aizliegumu, tiek radīti būtiski materiālie zaudējumi. Laika gaitā meža veidojas ugunsgrēka un kukaiņu vairošanās perēkļi, kuru ietekme var izpausties arī ārpus mikrolieguma esošās meža teritorijas, ārpus īpašuma teritorijas.

Saimnieciskās darbības ierobežojumu apjoms un īpašniekam radīto materiālo zaudējumu apjoms nav atkarīgs tikai no mikrolieguma platības, bet vērtējams atkarībā no mikrolieguma platības, mežaudzes vecuma mikrolieguma teritorijā, augošo koku sugas un koksnes krājas m³/ha, līdz ar to pieteicēja apgalvojums par noteiktā mikrolieguma platību iespējami mazāku saimnieciskās darbības ierobežojumu radīšanai īpašniekam ir nekorekts.

Pieteicēja apgalvojums par daļējas saimnieciskās darbības veikšanas iespējamību nav pamatots, jo šāda apjoma un veida mežsaimnieciskā darbība ir iespējama, ja meža īpašnieka dzīves vieta atrodas tiešā meža īpašuma tuvumā un šādas mežsaimnieciskās darbības izdevumi pārsniedz konkrētās mežsaimnieciskās darbības ieņēmumus.

Ar Lēmumu ir panākts kompromiss, kas nodrošina meža īpašnieka tiesisko interešu un dabas aizsardzības interešu ilgtspējīgu līdzsvaru un aizsardzību, neveidojot mikroliegumu.

[4] 2018.gada 22.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētāja paskaidrojums (*lietas 1.sējuma 54.-63.lapa*), kurā, atsaucoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, pieteikums tiek uzskatīts par nepamatotu un noraidāmu.

Direktīvas sakarā atbildētājs paskaidro, ka tās 5.pants dalībvalstīm uzliek par pienākumu izveidot vispārēju aizsardzības sistēmu visām 1.pantā minētajām putnu sugām. Atbildētāja ieskatā likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” pielikumā minētais Latvijas *Natura 2000* – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritorijas *Natura 2000* tikls izpilda 5.panta prasības, savukārt mikroliegumi ir papildus aizsardzības līdzekļi, kurus saskaņā ar Direktīvas 14.pantu dalībvalstis var ieviest.

Atbildētājs piekrīt, ka atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.pantam nedrīkst iznīcināt īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu, tomēr vērs uzmanību, ka VMD atbilstoši savai kompetencei ir vērtējis situāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem. Mikroliegumu veidošana nav vienīgais veids sugas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai, piemēram, 2001.gada aprīlī tika konstatēts lielākais zināmais mazo ērgļu ligzdošanas blīvums visā areālā. Pamatojoties galvenokārt uz šo faktu un citām tuvākajām apkārtnē sastopamajām dabas vērtībām, 2004.gadā tika izveidots Dabas parks „Kuja”. Analogiski mazā ērgļa aizsardzības nodrošināšanai tika izveidoti arī dabas parki Vecumu meži un Zvārdes meži. Dabas parki: „Kuja”, „Zvārdes meži”, „Vecumu meži” atbilstoši likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” pielikumam ir Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* teritoriju tīklā.

Sniedzot papildus skaidrojumu un papildinot pieteicēja sniegto informāciju, atbildētājs norāda, ka pieteicēja paustais apgalvojums saistībā ar VMD secinājumiem par mazā ērgļa apdraudētību un aizsardzības nepieciešamību nepamatojas uz vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, kā arī nav neapšaubāmi balstīts uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un taisnības principiem, līdz ar to tas ir uz pierādījumiem balstīts apgalvojums, kas nepamato īpašumu tiesību ierobežošanu. Pieteicēja apgalvojums nepamato to, kā mežsaimnieciskās darbības aizliegums uzlabos un nomāks citu faktoru ietekmi uz mazā ērgļa ligzdošanas sekmēm.

Pieteicēja norādīto jauno mazā ērgļa ligzdu sakarā atbildētājs, atsaucoties uz pārskata datiem, paskaidro, ka pie mazo ērgļu populācijas lieluma, kas sasniedz 4000 pārus, un pie tās populācijas dinamikas stabilā stāvokļa ilgtermiņā Latvijā un globāli, vērtējot Satversmes 105. un 115.pantu, prioritāri mikroliegumi ir veidojami valsts īpašumā esošās meža zemēs, bet privātajās meža zemēs mikroliegumi mazajam ērglim ir nosakāmi gadījumos, kad īpašnieks neiebilst.

Atbildētāja ieskatā pieteicēja minētos zinātniskos datus jāvērtē kritiski, jo to pirmavots ir AS „Latvijas valsts meži” pētījums, kurā apsekotas mazā ērgļa ligzdas, kuras atrodas valsts īpašumā esošās meža zemēs, neiekļaujot privātās meža zemes, kā arī tādēļ, ka šie dati un rezultāti nav starptautiski recenzēti.

Atbildētājs vērs uzmanību, ka Latvijas mežos ir liels jaunaudžu platību īpatsvars, kas pēc 10-40 gadiem būs potenciālās ligzdošanas vietas, turklāt tiek atjaunots visvairāk ar bērzu, egli un apsi, kas, pēc pieteicēja teiktā, ir primārās ligzdošanas mežaudzes.

Atbildētājs iebilst, ka mazais ērglis tiek uzskatīts par vienu no sugām, kurām mikroliegumu veidošana dzīvotņu aizsardzībai ir visaktuālākā, jo mazajam ērglim globālā un lokālā Latvijas populācijā nav konstatēta negatīva indivīdu skaita dinamika. Tāpat pasaules aizsargājamo sugu sarkanajā sarakstā (*The IUCN Red List of Threatened Species*), kas ir viens no izmantotākajiem aizsargājamo sugu sarakstiem pasaulē, mazais ērglis norādīts kā suga ar zemu aizsardzības risku jeb sugai apdraudējums ilgākā laika posmā nedraud, turklāt šāds statuss ir kopš 2004.gada. Vienlaikus, neskatoties uz to, ka, iespējams, lielākā daļa mazo ērgļu ligzdo mežaudzēs, kuras sasniegušas ciršanas vecumu, faktiskā situācija liecina, ka mazais ērglis ligzdo atbilstoši varbūtības teorijai, un nav novērojamas indikācijas par to, ka Latvijā tuvākā nākotnē vairs nebūtu mežaudzes, kuras vecākas par ciršanas vecumu.

Pieteicēja apgalvojums – ka ligzdošanas bioloģijas pētījumos ir noskaidrots, ka ērgļi vienas un tās pašas ligzdas vai konkrēto rajonu apdzīvo

daudzus gadus, neatkarīgi no ligzdošanas pieaugušo putnu izcelsmes, kas apstiprina teritorijas aizsardzības lietderību – ir jāvērtē kritiski, jo bioloģijas pētījumos, izmantojot ģeotelpiskās pozicionēšanas sistēmas, tiek izmantotas pārāk mazas paraugkopas metodes dārdzības dēļ, kā arī nav skaidrs, vai pieteicēja formulējumā „ērgļi vienas un tās pašas ligzdas vai konkrēto rajonu apdzīvo daudzus gadus” vārds „rajons” ir interpretējams kā mikrolieguma teritorija.

Atbildētājs piekrīt, ka, visticamāk, mazie ērgļi, būdami tālie migranti, atgriežas savās ligzdošanās vietās, taču norāda, ka putni var aiziet bojā ziemošanas vietās vai migrēšanas ceļā, kā arī ligzda var nokrist, un nav empīrisku datu, kas pierādītu un skaidrotu varbūtību, ar kādu salīdzinoši nelielā mikroliegumā ligzdošanu sāktu jauni putni vai arī tiktu uzbūvēta jauna ligzda, līdz ar to tie ir tikai pieņēmumi un ilgtermiņā nav nodrošināms sabiedrības ieguvums. Atbildētāja ieskatā šis fakts ir jāņem vērā, vērtējot Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 66.panta pirmās daļas 4.punktā minēto, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Pretēji pieteicēja norādītajam samērīguma princips ir vērtēts, secinot, ka privāttiesību aizskārums, veidojot vienu mikroliegumu vienam mazā ērgļa putnu pārim, nav attaisnojams, jo lokālā populācija Latvijas teritorijā sasniedz 4000 pāru, populācijas dinamika globāli un Latvijā tiek vērtēta kā stabila, līdz šim ir izveidoti 306 mikroliegumi (līdz 2017. gadam – 264, no 2018. gada – 42), AS „Latvijas valsts meži” apsaimniekotajās meža zemēs tiek aizsargātas 432 mazā ērgļa ligzdas, to skaits pa gadiem kumulatīvi pieaug, 6,8 % no inventarizētās meža zemes ir kāds no stigrā ierobežojuma veidiem, t.sk. īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, Latvijas mežos konstatējama atbilstoša mežaudzes vecunstruktūra un tās ilgtspējība, īpašnieks iebilst saimnieciskās darbības un privāttiesību aizskāruma dēļ, kā arī pašreizējais ikgadējais kompensācijas mehānisms un mikrolieguma ierosināšanas stratēģija, meža īpašniekam nav pieņemama un finansiāli neizdevīga.

Atsaucoties uz Zemkopības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas vēstulēm, atbildētājs norāda, ka eksperta atzinumā minētā informācija ir tikai daļējs fakto kopums, kuru ņem vērā administratīvā akta izdošanas procesā par mikrolieguma veidošanu.

[5] 2018.gada 7.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicēja papildus paskaidrojumi (*lietas 2.sējuma 2.-7.lapa*), kurā atbildētāja un trešās personas paskaidrojumi tiek uzskatīti par nepamatotiem.

[5.1] Mazā ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšana ir obligāts pienākums, kas izriet gan no Direktīvas, gan Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11.panta, līdz ar to nepastāv jautājums, vai mazā ērgļa dzīvotne ir jāaizsargā, bet gan – kā šo uzdevumu izpildīt.

Lai gan VMD apgalvo, ka mikrolieguma veidošana nav obligāta, šobrīd normatīvajos aktos nav reglamentēti citi mehānismi, kas piemērojami mazā ērgļa ligzdošanas vietās aizsardzībai ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Mikroliegumu veidošanai pie pašreizējā normatīvā regulējuma nav alternatīvas.

Valsts meža dienesta piedāvātais situācijas noregulējums (saglabājot koku grupu 20 m rādiusā ap ligzdu) neatbilst mazā ērgļa aizsardzības vajadzībām un nav balstīts zinātniskā pieejā, bet pētījumam, ko VMD izmanto kā atsauci, nav nekā kopīga ar mazā ērgļa aizsardzības prasību analīzi, jo tas apskata koku mirstību Zviedrijas augstkalnu egļu mežos, kur mazais ērglis vispār nav sastopams.

Valsts meža dienests rekomendē saglabāt koku grupu ar noteiktu diametru, nemaz nevērtējot, kā šāda mežaudzes fragmentēšana ietekmēs ligzdošanas atradnes saglabāšanās iespējas.

VMD nepamatoti norāda, ka likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” pielikumā minētās Latvijas *Natura 2000* – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls izpilda Direktīvas 5.panta prasības, jo Direktīvas mērķis nav rūpēties par īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzību tikai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, bet arī ārpus tām. Direktīvas 4.panta ceturtais punkts paredz, ka dalībvalstis cenšas nepieļaut dzīvotņu piesārņošanu vai kaitējuma nodarīšanu tām arī ārpus aizsargājamām teritorijām.

Mazā ērgļa aizsardzības kontekstā atsaukties uz *Natura 2000* tīkla mehānismu ir nekorekti, jo tikai aptuveni 6% no Latvijā esošajām mazā ērgļa ligzdām atrodas *Natura 2000* teritorijās, bet lielākā daļa ligzdu paliek ārpus īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla aizsardzības. Turklāt ne visas mazā ērgļa ligzdošanas vietas, kas atrodas *Natura 2000* teritorijās, ir aizsargātas, ņemot vērā, ka *Natura 2000* tīklā ietilpst arī tādas meža zemes, kurās mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi ir minimāli. Dabas parks „Kuja” norāda uz VMD neizpratni par *Natura 2000* vietu nozīmi mazo ērgļu ligzdošanas vietu aizsardzībā – šajā teritorijā ligzdojošo mazo ērgļu aizsardzībai pēc dabas parka nodibināšanas ir izveidoti 43 mikroliegumi, jo dabas parkā pastāvošie mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi nespēj nodrošināt šīs sugas aizsardzību.

Pretēji VMD apgalvojumam mikroliegumu veidošana Latvijā kalpo kā līdzeklis, kas palīdz pildīt Direktīvas pamatprasības putnu aizsardzībā. Nav pamata uzskatīt, ka mikroliegumu veidošana būtu līdzeklis, kas nodrošinātu putnu aizsardzību virs Direktīvas noteiktā minimālā standarta.

VMD priekšlikums par atsevišķu koku grupas un pameža ap ligzdas vietu saglabāšanu nav pamatots ar zinātnisku pētījumu datiem, un ir uzskatāms par sugas aizsardzībai nepiemērotu. Pētījumi liecina, ka mazajam ērglim nav raksturīga ligzdošana cirmās atstātos kokos vai nelielās grupās, un šādi ligzdošanai ir gadījuma raksturs.

Lēmums praksē nozīmē to, ka mežaudzi, kuru ligzdošanai izvēlēties mazais ērglis drīkstēs nocirst, atstājot vien koku grupu ap ligzdas vietu, tomēr līdz šim piemērotais mikroliegumu mehānisms ir balstīts nevis uz atsevišķa ligzdas koka vai nelielas koku grupas aizsardzību, bet gan ligzdošanai piemērotas teritorijas, mežaudzes aizsardzību.

VMD apšauba lietā minēto pētījumu secinājumu pamatotību, lai gan pats uz tiem ir atsaucies savā argumentācijā, jo arī VMD secinājumi un atsauces balsīti uz pētījumiem, kas veikti analizējot izlasi (paraugkopu) nevis visu populāciju.

VMD konkrētajā situācijā nav centies rast kompromisu, nav meklējis risinājumu un atsacījies no gadu gaitā īstenotās prakses.

VMD secinājumi par mazā ērgļa apdraudētības un aizsardzības aspektiem ir nepamatoti, un veiktā datu interpretācija ir nekorekta, jo, vērtējot kādas sugas resursu izvēli, ir jāskata pieejamo resursu apjoma attiecība ar sugas izmantotajiem resursiem. Noteiktā meža vecuma grupā konstatēto ligzdu skaits var būt salīdzinoši neliels nevis tādēļ, ka putnam tā nav piemērota, bet gan tādēļ, ka attiecīgo vecumu sasniegušo mežaudžu īpatsvars ir neliels.

Tieši Dabas aizsardzības pārvaldes kompetencē ir valsts dabas aizsardzības politikas īstenošana sugu un biotopu aizsardzības jomā, un no Dabas aizsardzības pārvaldes 2018.gada 26.jūlija vēstules izriet, ka VMD interpretācija par mazā ērgļa aizsardzības mehānismiem ir nepamatota.

[5.2] Trešā persona samērīguma jautājumu aplūkojusi ļoti vispārīgi, jo, nocērtot mežaudzi kailcirtē, persona gūst vienreizēju ienākumu, kam pēc tam seko virkne izdevumi un līdz brīdim, kad mežaudzi atkal varēs nocirst galvenajā cirtē, paies daudzi desmiti gadu. Savukārt, pat ja pašreizējā kompensācija saglabātos 160 EUR/ha gadā, tad 40 000 EUR izmaksas sliksnis tiktu sasniegts jau aptuveni 43 gadu laikā, kas ir krietni agrāk nekā meža īpašnieks atkal varētu veikt galveno cirti un gūt būtiskus ienākumus no meža ciršanas. Tādējādi nav pamata apgalvot, ka negūtīe ienākumi netiek kompensēti, ņemot vērā arī mikrolieguma platību gandrīz minimālajā apmērā.

[6] 2019.gada 5.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētāja papildus paskaidrojums (*lietas 2.sējuma 18.-20.lapa*), kurā iestāde norāda, ka no Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr.940) normām neizriet, ka lēmums jāpieņem, pamatojoties tikai un vienīgi uz eksperta atzinumu. Atbildētājs norāda, ka Ministru kabineta 2010.gada 30.septembra noteikumu Nr.925 „Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības” (turpmāk – Noteikumi Nr.925) 2.punkta regulējums neparedz pienākumu eksperta

atzinumā sniegt informāciju par dabas vērtību ilgtspējību pētāmajā teritorijā, savukārt Noteikumu Nr.940 24.1. un 25.1. apakšpunkts paredz to vērtēt, kā arī nav pienākums sniegt informāciju par īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu labvēlīgas aizsardzības statusu Latvijā un globālā līmenī, kam atbildētāja ieskatā ir būtiska nozīme akta izdošanas izvērtējumā. Atbilstoši Noteikumu Nr.925 2.10.apakšpunktam ekspertam ir jāvērtē labvēlīgais stāvoklis tikai pētāmajā teritorijā.

Īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzība ir nepieciešama un paredzēta normatīvajos aktos Latvijas Republikā un starptautiskā līmenī, tomēr mikrolieguma veidošana nav obligāts pasākums, un Direktīva paredz ņemt vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības.

Mikroliegumi nav minēti likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” līdz ar to tie nav īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un nav iekļauti *Natura 2000* tīklā. Mikroliegumos atšķirībā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, ieskaitot *Natura 2000* nenotiek monitorings un apsaimniekošana. Neskatoties uz to, ka zemes īpašniekam ir pienākums veicināt sugu un biotopu daudzveidības saglabāšanu un nodrošināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, lai uzlabotu sugu, biotopu stāvokli, ne īpašniekam, ne valstij nav pienākums mikroliegumos veikt apsaimniekošanu. Atbildētājs uzskata, ka saskaņā ar APL 66.panta pirmās daļas 3.punktu, nērķi – uzlabot sugas labvēlīgu stāvokli var sasniegt, veicot apsaimniekošanas pasākumus esošo mikroliegumu teritorijā. Latvijas Dabas fonda Life+ projekta eksperta atzinumos netiek minēti apsaimniekošanas pasākumi mežā ligzdojošo putnu aizsardzībai.

Atbildētāja ieskatā mazo ērgļu populācijas stāvoklis globāli un Latvijas Republikā ir labvēlīgs. Mazais ērglis labprāt ligzdo mežaudzēs, kuru vecums pārsniedz 60 gadus un šādu mežaudžu platībai ir vērojama pieaugoša tendence. Tāpat atbildētājs uzskata, ka piemērotāk būtu izvērtēt īpaši aizsargājamas dabas teritorijas izveidi, ko var pieteikt fiziskā vai juridiskā persona rakstveidā, to iekļaujot *Natura 2000* aizsardzības tīklā, tādējādi nodrošinot apsaimniekošanu un monitoringu.

[7] 2019.gada 5.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicēja papildus paskaidrojumi (*lietas 2.sējuma 23.-24.lapa*), kuros, atsaucoties uz pieteicēja un Dabas aizsardzības pārvaldes saraksti citā mikrolieguma izveides procesā, pieteicēja vērs uzmanību, ka VMD praksi pārvērtēt sertificēta eksperta sniegtos secinājumus apšaubā arī Dabas aizsardzības pārvalde, un aicina kritiski vērtēt atbildētāja paustos argumentus par mazo ērgļa aizsardzības nepieciešamību un mikrolieguma mehānisma piemērotību sugas aizsardzībai.

[8] 2019.gada 25.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicēja papildus paskaidrojumi (*lietas 2.sējuma 46.lapa*), kuros pieteicēja norāda uz Dabas aizsardzības pārvaldes 2019.gada 2.aprīļa atzinumu lietā Nr.A420220618, kurā ir skaidrots, kāpēc spēkā esošo normatīvo aktu ietvaros nav cita veida, izņemot mikroliegumus, kā efektīvi nodrošināt mazo ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzību.

[9] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.jūnija lēmumu lietā kā trešās personas pieaicināti /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, SIA "FRAGARIA", Dundagas pagasta pašvaldība.

[10] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis prasījumu uzturēja, bet atbildētāja pārstāve pieteikumu neatzina, atsaucoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādīto pamatojumu. Trešā persona /pers. B/ un SIA "FRAGARIA" pauda viedokli, ka pieteikums ir nepamatots.

Trešās personas /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, Dundagas pagasta pašvaldība uz tiesas sēdi nebija ieradušies, kaut tām likumā noteiktajā kārtībā par tiesas sēdes laiku un vietu ir paziņots.

Rakstveidā /pers. H/, /pers. I/, /pers. F/ norādīja tiesai, ka piekrit pieteicēja viedoklim, lūdzot izskatīt lietu bez trešo personu klātbūtnes, /pers. G/ lūdz atļauti uz sēdi neierasties, bet /pers. D/ norādīja, ka personisku apstākļu dēļ ierasties nevar.

Uzklusot procesa dalībniekus un izvērtējot lietas materiālus, tiesa atzina par iespējamu izskatīt lietu bez neieradušos trešo personu klātbūtnes.

Motīvu daļa

[11] Ar Lēmumu VMD atteicis izveidot mikroliegumu Nr.20011013-86043 īpaši aizsargājamai putnu sugai mazais ērglis 5,87 ha platībā nekustamajā īpašumā /Nosaukums/, līdz ar ko tiesā izskatāms prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Lai arī VMD Lēmumā ir norādījis aizsardzības nepieciešamību un noteicis pienākumu ap mazo ērgļa ligzdu saglabāt koku rindu un pamežu, minētais neatbilst pieteicējas sākotnējai interesei – izveidot mikroliegumu attiecīgajā teritorijā, līdz ar ko tiesai pārbaudāma priekšnoteikumu esība labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[12] Sugu un biotopu aizsardzības likuma 1.panta 3.punkts noteic, ka mikroliegums ir "teritorija, ko nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina".

Savukārt minētā likuma 8.panta otrā daļa noteic, ka "īpaši aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai to dzīvotnēs var noteikt mikroliegumus atbilstoši mikroliegumu izveidošanas kārtībai".

Lietā nav strīda par to, ka mazais ērglis (*Aquila pomarina, tagad – Clanga pomarina*) ir īpaši aizsargājams, jo, ievērojot Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4.panta 1.punkta kompetenci, Ministru kabinets 2000.gada 14.novembrī ir izdevis noteikumus Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu", kuru 1.pielikumā "Īpaši aizsargājamo sugu saraksts" sadaļā "Putni" šī suga ir iekļauta (*sk. minēto noteikumu 2.30.apakšpunktu*).

Aizsardzības nepieciešamību apstiprina arī sugas iekļaušana Direktīvas I.pielikumā, kamēr Direktīvas 4.panta 1.punkts noteic, ka sugām, kuras minētas I.pielikumā, jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā. Savukārt 3.panta 2.punkts paskaidro, ka biotopu un dzīvotņu saglabāšana, uzturēšana un atjaunošana ietver aizsargājamo teritoriju ierīkošanu.

Tātad atbilstoši Direktīvas un Latvijas Republikas tiesiskajam regulējumam šī putnu suga bauda aizsardzību, un attiecībā uz mazo ērgli, kura aizsardzībai pieteicēja ir vērsusies VMD, var tikt veikti sugas aizsardzības pasākumi, kas atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta otrajai daļai sevi ietver arī mikroliegumu izveidošanas iespējamību.

Mikroliegumu izveidošanas kārtību savukārt nosaka Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" (turpmāk arī – Noteikumi Nr.940). Minēto noteikumu 4.punkts noteic, ka īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus un tām paredzētās mikroliegumu platības, noteiktas šo noteikumu 2.pielikumā.

Noteikumu Nr.940 2.pielikuma "Īpaši aizsargājamās putnu sugas, kurām izveidojami mikroliegumi, un mikroliegumu platības" 1.punkta 1.13.apakšpunkts paredz, ka mazais ērglis ir putnu suga, kurai izveidojami liegumi ligzdošanas vietā 5 – 30 ha platībā. Savukārt Noteikumu Nr.940

10.punkta 10.2. apakšpunkts noteic, ka "mikroliegumam, kas tiek noteikts atsevišķām īpaši aizsargājamām putnu sugām, var noteikt buferzonu. Buferzonu attiecīgajā platībā nosaka šādu sugu mikroliegumiem [...] līdz 100 hektāru platībā (ieskaitot mikrolieguma teritoriju) melnā stārķa ligzdām, zivju ērgļa, ūpja, lielā piekūna, mazā ērgļa, melnās klijas, sarkanās klijas, vistu vanaga, čūskērgļa, zaļās vārnas un meža baloža ligzdām".

Tādējādi pārbaudāms, vai konkrētajos apstākļos ir pamats mikrolieguma noteikšanai saskaņā ar tiesību normu prasībām.

[13] Saskaņā ar Noteikumu Nr.940 12.punktu "priekšlikumu par mikrolieguma izveidošanu atbildīgajai institūcijai var iesniegt rakstiski jebkura persona, aizpildot īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas (4.pielikums) pirmo daļu, kurai pievieno grafiski vai digitāli attēlotu paredzamo mikrolieguma teritoriju mērogā 1:5000 vai 1:10000. Persona, iesniedzot īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas pirmo daļu, var tai pievienot eksperta sagatavotu īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas otro daļu, kurā ietver sagatavoto informāciju par plānotā mikrolieguma teritoriju."

Izvērtējot pieteicējas dokumentus, kas tikuši iesniegti VMD, ir secināms, ka tie ievēro prasības, proti, iesniegums ir sagatavots rakstiski saskaņā ar augšminēto noteikumu 4.pielikumu (*lietas 1.sējums, 28.lapa*), tam ir pievienota grafiski attēlota plānotā mikrolieguma teritorija atbilstošā mērogā (*lietas 1.sējums, 34.lapa*). Tāpat lietā ir arī anketas otrā daļa (*lietas 1.sējums, 38.lapa*), un no dokumentu kopuma ir saprotama un identificējama mikrolieguma teritorija, ko pieteicēja norāda kā 5,87 ha (atrodas īpašumā /Nosaukums/), kas atbilst Noteikumu Nr.940 2.pielikuma 1.punkta 1.13.apakšpunkta prasībām, kā arī buferzona, kas paredzēta 67,24 ha un atbilst Noteikumu Nr.940 10.punkta 10.2. apakšpunkta prasībām.

Sugu un biotopu aizsardzības likuma 6.¹ pants noteic, ka "sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums nepieciešams, lai izveidotu mikroliegumus un atzītu pastāvīgās plāvas un ganības par bioloģiski vērtīgu zālāju, kā arī gadījumos, kas noteikti normatīvajos aktos par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plānu un citos normatīvajos aktos. Sugu un biotopu aizsardzības jomā ekspertu sertificē atbilstoši viņa pieredzei un profesionālajām zināšanām par noteiktu sugu, sugu grupu vai biotopu grupu."

Tātad mikroliegumu izveidei nepieciešams sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums, kas lietā atrodas (*lietas 1.sējums, 29.lapa, 31.lapa*). Eksperta atzinumu par īpaši aizsargājama putna – mazā ērgļa (*Clanga pomarina*) ligzdu M160 /adrese/(zemes vienības Nr./numurs/) sagatavojis eksperts Aivars Petriņš (sertifikāta Nr.041) ar asistentu Jāni Priednieku, bet Eksperta atzinumu Nr.RL/143/05.01.2018) par nepieciešamību veidot mikroliegumu mazā ērgļa ligzdošanas atradnes aizsardzībai sagatavojis eksperts Rolands Lebus (sertifikāta Nr.005). Pārbaudot ziņas par ekspertu statusu publiski pieejamā reģistrā, tiesa gūst apstiprinājumu, ka eksperti, kuru atzinumi iesniegti mikrolieguma izveidei, ir sertificēti un sertifikāti ir spēkā (*skat. https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/dabas_eksperti/ekspertu_registrs/*).

Pārbaudot ekspertu atzinumu saturu, tiesa secina, ka tie atbilst Ministru kabineta 2010.gada 30.septembra noteikumu Nr.925 "Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības" norādījumiem, kas ietverti minēto noteikumu 2.punktā.

Tādējādi dokumentu kopums apstiprina, ka pieteicēja ir ievērojusi visas nepieciešamās prasības, vērsoties pie atbildētājas ar prasījumu par mazā ērgļa mikrolieguma noteikšanu.

[14] Trešā persona /pers. B/ lietas izskatīšanā vairākkārt akcentēja, ka mikroliegumu var noteikt, taču tas nav obligāti nosakāms, proti, tiesību norma nav imperatīva. Minēto vērtējumu tiesa atzīst par pamatotu tiktāl, ciktāl Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta otrā daļa noteic, ka īpaši aizsargājamo sugu labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai "var noteikt mikroliegumus", proti, var piekrist, ka mikroliegumus normas gramatiskā interpretācija pieļauj arī nenoteikt, taču šie izņēmumi tiesas ieskatā var būt piemēram, gadījumos, kad teritorija jau bauda aizsardzību kā īpaši aizsargājama dabas teritorija, vai gadījumos, kad, izvērtējot visus apstākļus, ir nonākams pie secinājuma, ka mikrolieguma noteikšanai nav pamata saskaņā ar Noteikumu Nr.940 17.punktu, kas citastarp paredz, ka "[...]Atbildīgā institūcija, pieņemot lēmumu par mikrolieguma izveidošanu, izvērtē pašvaldības un zemes īpašnieka vai, ja tāda nav, nomnieka vai tiesiskā valdītāja viedokli un sabiedrībai nozīmīgas sociālās un ekonomiskās intereses".

Piemērojot tiesību normas, vienlaikus ir jāpatur prātā, ka jebkurā gadījumā saskaņā ar Direktīvas 3.panta 1.punktu "dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai pietiekamā mērā saglabātu, uzturētu vai atjaunotu visu 1. pantā minēto putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju", bet mikrolieguma izveide ir viens no risinājumiem, kā ievērot šīs normas prasības.

Tātad, kā tiesa jau norādīja iepriekš, tad pieteicēja ir sagatavojusi nepieciešamo pierādījumu kopumu, kas pamato mikrolieguma izveidi, un uz to norādījuši arī eksperti. Eksperts A.Petriņš ir novērtējis esošo ligzdu ne tikai kā izmantoto ligzdošanai pārbaudes laikā, bet arī kā ļoti stabili, ar iespēju kalpot nākamajiem ligzdošanas periodiem, akcentējot nepieciešamību saglabāt tuvumā esošos mežu nogabalus, kas nodrošinātu arī tiem ilgtspējību, jo, nodrošinot labvēlīgu aizsardzības stāvokli mikrolieguma režīmā, tiktu saglabāta pašreizējā meža biotopa kvalitāte, kā arī tā uzlabotos nogabalos, kas ir netālu vai robežojas ar lizdas nogabalu. Pieaugot koku vecumam jaunākajos nogabalos, meža masīvs kļūs viengabalaināks, noturīgāks pret vējgāzēm un samazināsies arī potenciālo traucējumu ietekme (*lietas 1.sējums, 25.lapa*). Savukārt eksperts R.Lebus norādījis, ka, ņemot vērā ligzdas novietojumu mežaudzē, ligzdošanai piemēroto pieaugušo mežu izvietojumu un konfigurāciju meža masīvā un apkārtnē, kā arī mazajam ērglim raksturīgo ligzdu maiņu, konkrētās dzīvotnes aizsardzībai ir nepieciešams izveidot mikroliegumu 5,87 ha platībā ar buferzonu 62,33 ha platībā (*lietas 1.sējums, 31.lapa*).

Tātad attiecīgās sugas eksperti ir norādījuši uz nepieciešamo izveidot mikroliegumu, kam nepiekrīt zemes īpašnieks, paužot savu nostāju par citu risinājumu izvēli, kritisku nostāju par nepieciešamību izvietot mikroliegumu konkrētajā teritorijā, kā arī norādot uz sev nozīmīgu interesi ar meža pārdošanu iegūt līdzekļus, kas ir nepieciešami ģimenei.

Vērtējot citu risinājumu izvēli, tostarp, VMD Lēmumā norādīto koku grupas saglabāšanu, tiesa konkrētajā gadījumā to neatzīst par pamatotu, jo minētais risinājums nav apstiprināts kā labvēlīgs sugas aizsardzībai konkrētajā lietā ne no ekspertu puses, kas rekomendē mikrolieguma izveidi, ne arī Dabas aizsardzības pārvaldes puses.

Dabas aizsardzības pārvalde ir norādījusi, ka konkrētajā gadījumā ir jāvērtē ligzdošanai piemērotas mežaudzes, nevis ligzdas koku aizsardzība, ar to paužot nostāju, ka atsevišķu koku grupas saglabāšana nesasniedz aizsardzības mērķi (*lietas 2.sējums, 9.lapa, 26.lapa*). Turklāt, sniedzot atzinumu līdzīgā lietā par mikrolieguma noteikšanu mazā ērgļa aizsardzībai, atbilde uz jautājumiem par sugas aizsardzības nepieciešamību un mikroliegumu izveidi no Dabas aizsardzības pārvaldes ir apstiprinoša un pamato nepieciešamību mikroliegumu izveidei (*lietas 2.sējums, 48.lapa*).

Arī pētījumā "Lielajās ligzdās ligzdojošo plēsīgo putnu (mazais ērglis, jūras ērglis, zivjērglis, vistu vanags) un melnā stārķa dzīvotņu mežu ekoloģiskais un ģeotelpiskais raksturojums, rekomendācijas dzīvotņu aizsardzībai" (*lietas 1.sējums, 83.lapa*) norādīts, ka mazais ērglis ir to sugu vidū, kam ir rekomendējams mikroliegums (*lietas 1.sējums, 100.lapa*).

Tātad lietas apstākļu kontekstā, ievērojot sugas īpatnības, mikrolieguma izveide ir optimālais aizsardzības veids.

Taču bez iepriekšminētā nozīme ir piešķirama arī Noteikumu Nr.940 17.punktā norādītajai vērtēšanai. Kā tiesa noskaidroja un kā norādīts lietā, tas attiecībā uz meža īpašnieku un pašvaldības viedokli, tad tie ir dažādi. Trešā persona /pers. B/, kura meža īpašums ir mikrolieguma teritorijā un ir sasniedzis ciršanas vecumu, pauž kategorisku nostāju, kamēr citas iesaistītās personas, attiecībā pret kurām būtu nosakāma buferzona, pauž relatīvi neitrālu nostāju, tostarp, arī tiesas sēdē klātesošā trešā persona SIA "FRAGARIA" norādīja, ka vispārīgi mikrolieguma noteikšanas nepieciešamība tai ir saprotama, taču konkrētajā situācijā tās izvēle ir būt atbildētāja pusē.

Tiesas ieskatā meža īpašnieku viedoklis ir uzklusams, taču tam nevar būt izšķiroša nozīme lēmuma pieņemšanā. Tāpat izšķiroša nozīme nevarētu tikt piešķirta meža piederībai, kā VMD ir norādījis dokumentos, ka mikroliegumi ir veidojami valsts mežos, lai neaizskartu privātpašnieku intereses. Protams, privātpersonu īpašuma tiesību ierobežojuma (aizskāruma) minimizēšana ir atbalstāma, taču jebkurā gadījumā katrs atsevišķs mikrolieguma ierosinājums ir vērtējams patstāvīgi. Turklāt šādi apsvērumi par mikroliegumu izveidi valsts mežos varētu būt pamatā situācijai, kad sugas saglabāšanas pasākumu kopums ir tik pilnīgs, ka tālākai tās aizsardzībai ir nepieciešami tikai atsevišķi pasākumi.

A/s "Latvijas Valsts meži" Vides pārskatā 2017.gadam norādīts, ka mazo ērgļu ligzdošanas blīvums bija zemāks salīdzinājumā ar 2016.gadu, kā arī zemāks bija ligzdošanas sekmes (*lietas 1.sējums, 109.lapa*). Lai arī minētais pētījums veikts attiecībā uz valsts mežiem, kā arī minētie kritēriji ir atkarīgi ne tikai no mikroliegumu esības, bet daudziem citiem apstākļiem, nevar noliegt, ka kopēju pārliecību pār to, ka sugai šobrīd konkrētā aizsardzība nav nepieciešama, no tā nevar izdarīt.

Var piekrist, ka argumenti par sugas kvalitāti Latvijā ir nozīmīgi, taču to kopums neapstiprina, ka mikroliegumu noteikšana vairs nav nepieciešama, vēl jo vairāk – šo argumentu un pierādījumu vērtējums nedod pārliecību pār konkrētā mikrolieguma izveides pamata neesību. Minētais, iespējams, ir iemesls tam, ka izrūkst vispusīga un pilnīga pētījuma pār konkrētās sugas populāciju Latvijā, kas ļautu izdarīt secinājumu, ka īpaši aizsardzības pasākumi – tādi kā mikroliegums – šobrīd nav nepieciešami.

No Direktīvas 3.panta 1.punkta izriet, ka pasākumi veicami sugas saglabāšanai, uzturēšanai vai atjaunošanai. No minētā būtu secināms un tas sakristu ar atbildētāja viedokli, ka gadījumos, kas sugas aizsardzība Latvijā ir stabila, katra jauna mikrolieguma noteikšana ir īpaši izvērtējama.

Tomēr, kā tiesa jau norādīja, no lietas materiāliem, tostarp, atbildētāja detalizētajiem paskaidrojumiem, kam kopumā ir piešķirama nozīme, neizriet apstiprinājums par sugas stāvokli Latvijā, kas būtu pamats konkrēto mikroliegumu neveidot. Savukārt gadījumā, kad nav ticamu pierādījumu par konkrētā mikrolieguma nelietderību vai nevajadzību, tiesas ieskatā priekšroka ir dodama aizsardzībai, mikroliegumu nosakot.

Vēl jo vairāk pieteicēja norādītā teritorijas izvēle atbilst pētījumā Lielajās līdās ligzdojošo plēsīgo putnu (mazais ērglis, jūras ērglis, zivjērglis, vistu vanags) un melnā stārķa dzīvotņu mežu ekoloģiskais un ģeotelpiskais raksturojums, rekomendācijas dzīvotņu aizsardzībai" (*lietas 1.sējums, 83.lapa*) norādītajam, proti, atbilstošs ir gan mežaudzes vecums (*lietas 1.sējums, 90.lapa*), gan izvēles vieta (*lietas 1.sējums, 98.lapa*).

[15] Vērtējot apsvērumus par īpašuma tiesību ierobežošanu un nozīmīgu sociālu un ekonomisku interešu pastāvēšanu, jāsecina, ka trešās personas norādītā interese par tuvinieku veselības aizsardzību, kam nepieciešami finanšu līdzekļi, ko var iegūt no meža pārdošanas, pelna ievērošanu un cilvēciski ir labi saprotami, tomēr minētais apstāklis ir individuāla interese un saistāms ar Latvijas Republikas Satversmes garantēto īpašuma tiesību aizsardzību, kas ietver sevī tiesību personai brīvi rīkoties ar tai piederošo īpašumu.

Minētais jautājums, kā norāda Dabas aizsardzības pārvalde, ir ticis izvērtēts no likumdevēja puses (*lietas 2.sējums, 9.lapa, 26.lapa*), acīmredzot, ta saistot ar kompensācijas mehānismu, kas paredz atlīdzību meža īpašniekiem par īpašuma tiesību ierobežošanu. Minētajam apstāklim piekrit arī tiesa.

Kā sēdē norādīja trešās personas, tad kompensācijas nav pienācīgas, kā arī absolūti neizdevīgas tādiem mežu īpašniekiem, kuru meži sasnieguši ciršanas vecumu, jo nesasniedz vēlamu un ekonomiski pamatotu apjomu. Lai arī šie argumenti ir saprotami, izskatāmās lietas ietvaros tiesa kompensācijas mehānismu nevērtē, bet aprobežojas ar konstatējumu par tā esību, jo izskatāmās lietas ietvaros tiek pārbaudīts jautājums, kas skar valsts pārvaldi un administratīvi procesuālās darbības, kamēr likumdevēja apsvērumi, kas ietverti tiesību normās, tostarp, par īpašuma ierobežojumu kompensēšanu, ir pārbaudāmi kompensāciju saņemšanas procesā, kas citastarp, var tikt saistīts vai noslēgties ar normu pārbaudi Latvijas Republikas Satversmes tiesā.

Savukārt jautājumi, kas skar sabiedrībai nozīmīgu sociālu un ekonomisku interešu pastāvēšanu, ir saistāmi arī ar sabiedrības interesi saglabāt savā valstī vides daudzveidību, kas kalpo gan sabiedrības veselības, gan izglītības un kultūras interesēm. Turklāt vides aizsardzības nepieciešamība kā tāda ir nostiprināta tiesību normās ne tikai Latvijas Republikā, bet arī tai saistošos Eiropas Savienības tiesību aktos un citos starpvalstu dokumentos, kas liecina, ka šos apsvērumus visas sabiedrības interesēs likumdevējs jau ir izdarījis.

Tādējādi, izvērtējot konkrētās lietas apstākļus kopsakarā ar tiesību normām, tiesa secina, ka pieteikums ir apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 254.pantu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprida

apmierināt nodibinājuma „Latvijas Dabas fonds” pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu;

uzdot Valsts meža dienestam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu noteikts mikroliegums 5,87 ha platībā un buferzona 67,24 ha platībā mazā ērgļa ligzdošanas vietas aizsardzībai ar Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes virsmežniecības 2018.gada 18.apriļa lēmumā Nr.VM9.7-4/220 paredzētajiem nosacījumiem un lēmumā norādītajā teritorijā;

piespriest no Valsts meža dienesta par labu nodibinājumam “Latvijas Dabas fonds” samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese

E.Apīne